או דילמא במקום חזקה לא אמרינן מה לי לשקר ת"ש בחזקת שנתן עד שיביא ראיה שלא נתן היכי דמי אילימא שתבעו לאחר זמן ואמר לו פרעתיך בזמני פשיטא אלא לאו דאמר ליה פרעתיך בתוך זמני אלמא אפילו במקום חזקה אמרי' מה לי לשקר שאני הכא דכל שפא ושפא זמניה הוא ת"ש מד' אמות ולמעלה אין מחייבין אותו סמך לו כותל אחר כו' עד שיביא ראיה שנתן ה"ד אילימא שתבעו לאחר זמנו ואמר לו פרעתיך בזמני אמאי לא אלא לאו דאמר (א) פרעתיך בתוך זמני אלמא במקום חזקה לא אמרינן מה לי לשקר שאני הכא דאמר מי יימר דמחייבי לי רבנן א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי ת"ש (א) [א]מנה לי בידך אמר לו הין למחר אמר לו תנהו לי אם אמר נתתיו לך פטור אין לך בידי חייב מאי לאו נתתיו לך דא"ל פרעתיך בזמני אין לך בידי דא"ל פרעתיך בתוך זמני וקתני חייב אלמא במקום חזקה לא אמרינן מה לי לשקר לא מאי אין לך בידי לא היו דברים מעולם (ב) דאמר מר [ב]כל האומר לא לויתי כאומר לא פרעתי דמי: סמך לו כותל אחר מגלגלין עליו את הכל כו': א"ר הונא סמך לפלגא סמך לכולה ורב נחמן אמר [ג]למאי דסמך סמך למאי דלא סמך לא סמך (ג) ומודה רב הונא בקרנא ולופתא [ד]ומודה ר"נ באפריזא (ב) ובקבעתא דכשורי אמר רב הונא [ה]בי כוי לא הוי חזקה ואע"ג (ה) דעבד ליה הימלטי דא"ל אמינא לכי פייסת לי לא ליתרע אשיתאי (ג) אמר ר"נ אחזיק להורדי לא אחזיק לכשורי לכשורי אחזיק להורדי רב יוסף אמר אחזיק להורדי אחזיק לכשורי א"ד אמר רב נחמן [ו]אחזיק להורדי אחזיק לכשורי לכשורי אחזיק להורדי אמר רב נחמן אחזיק לנטפי אחזיק לשפכי לשפכי לא אחזיק לנטפי ורב יוסף אמר אפילו אחזיק לשפכי אחזיק לנטפי א"ד אמר רב נחמן [ז]אחזיק לשפכי אחזיק לנטפי לנטפי אחזיק לשפכי אבל לצריפא דאורבני לא רב יוסף אמר [ח]אפי' צריפא דאורבני עבד רב יוסף עובדא בצריפא דאורבני אמר רבה בר רב נחמן אמר רבה בר אבוה המשכיר בית לחבירו

בבירה

או דילמא. כיון דמוחזק לן דאין אדם פורע בתוך זמנו לא אמרינן במקום דאיכא חזקה דמרעיה לדבוריה מה לי לשקר וליהמנוהו: **אמר לו הין.** ובפני עדים: **אין לך בידי.** מפרש ואזיל מאי היא: **לא היו דברים מעולם.** הלכך חייב לשלם שהרי יש עדים שהודה לו בפניהם וכיון דאמר לא לויתי מודה הוא שלא פרע שכל מי שאינו לוה אינו פורע הלכך כאומר לא פרעתי דמי דאילו אמר פרעתי נאמן אפילו לוה בפני עדים דקי"ל בשבועות (דף מא:) המלוה את חבירו בעדים אין צריך לפורעו בעדים: **סמך לפלגא.** שלא היה כותל חדש ארוך ככותל הראשון אלא בחציו או בגובהו לא הגיע לגובהו של ראשון: **סמך לכולה.** חייב ליתן לו חלקו בכותל הראשון כאילו סמך כותל שני כנגד כל הראשון דכיון דהתחיל סופו לגמור ויתן תקרה ותנן אע"פ שלא נתן עליו את התקרה (ד) נותן מיד: תוס'. ויעשה עליות ע"ג תקרה ויצטרך לו כותל שהגביה חבירו. ע"כ: **ומודה רב הונא בקרנא ולופתא.** בחיבור שבקרן זוית. לופתא חיבור הרי שהיה סוף ביתו של ראובן דבוק לכותל זה שבין שתי חצרות ולאחר זמן נמלך ראובן זה וחיבר בנין מועט בקרן זוית של סוף ביתו ובליטת הבנין משוכה כנגד מקצת אורך הכותל המבדיל בין החצרות מודה רב הונא דלמאי דלא סמך לא סמך שאין בנין כזה עשוי לימשך (ה): **ומודה רב נחמן באפריזא ובאקבועי כשורי.** לענין גובה דקאמר רב נחמן דלמאי דלא סמך לא סמך מודה הוא שאם עשה בכותל שסמך מקום הנחת ראשי קורות עלייה על פני כולה סופו להגביהו עוד כשיעור גובה עלייה וניחא ליה בגובה דכותל ראשון ונותן חלק בכל גובהו: **אפריזא.** עץ ארוך ועב שנותן על פני כל אורך הכותל להניח עליו ראשי קורות ומגין עליהם שלא ירקבו מחמת ליחלוח הכותל ובלשון משנה קרוי מלטיסין[ד]. ומי שאין לו (ו) עץ עב עושה חורים בכותל ונותן נסרים קטנים למעלה ולמטה ולצדדין ומניח בתוכו ראשי קורות והיינו אקבעתא דכשורי: **בי כוי לא הוי חזקה.** שמעון שהגביה כותל החולק בחצר למעלה מד' אמות ועשה בו חלונות לצד ראובן להנחת ראשי קורות כמו שפירשתי לא הויא חזקה לגבי ראובן לומר אני סייעתיך להגביהו שאלולי שסייעתיך לא היית עושה לי הנחת קורות שאם אבא לסמוך לו כותל אחר לאחר זמן שאתן עליה תקרה ואף על גב דמתנח ביה הימלטי הם נסרים עבים שנותנים בצדי החורים להגין על ראשי הקורות ולא מצי למימר ראובן אי לאו דסייעי בהדך לא טרחית כל האי טירחא: **דא"ל שמעון (ז) דכי מפייסת לי לא תתרע אשיתאי.** אמרתי בלבי שמא תמלך לסמוך לי כותל אחר ולתת תקרה ותפייסני בממון במה שהגבהתי לא אצטרך לקלקל כותלי לנקוב בו חורים להנחת ראשי קורותיך: תוס'. **אחזיק להורדי.** כל חזקות הללו דשמעתין אינן חזקות שלש שנים דלא שייך שלש שנים אלא גבי חזקת קרקע שמחזיק בשדה חבירו ואומר לקחתיו ממך אבל הכא בחזקת תשמישין בעלמא איירי שמשתמש בשל חבירו ובשעה אחת משתמש בפניו ושותק הויא חזקה כדמוכח לקמן דאמרי' ואי חבריה בטינא לאלתר הויא חזקה וטעמא משום דאמרינן לא שביק איניש לאישתמושי בתוך שלו תשמיש של קביעות בלא רשותו וכיון דמשתמש זה לפניו ושותק י"ל דנטל רשות ממנו או נתן לו ממון ומכר לו תשמיש זה והני מילי דהויא חזקה (ח) כגון שטוען הוא מכר לי או נתן לי במתנה אבל אם טוען נשתמשתי בפניו ושתק אינה חזקה כדתנן לקמן בחזקת הבתים (דף מא.) כל חזקה שאין עמה טענה אינה חזקה כיצד אמר לו מה אתה עושה בתוך שלי והוא א"ל שלא אמר לי אדם דבר מעולם אינה חזקה כו' ובכל חזקות מיירי לא שנא חזקת שלש שנים ל"ש חזקת יום אחד כי הני. ע"כ: **אחזיק להורדי.** להניח ראשי רהיטים דקים על כותל חבירו: **לא אחזיק לכשורי.** להניח עליו קורות כבדות תחת אלו: הכי גרסינן **אחזיק לנטפי אחזיק לשפכי לא אחזיק לנטפי.** היתה לו חזקה בחצר חבירו שיטפטף גגו מי גשמים לתוכו על פני כל אורך גגו בלא מרזב: **אחזיק לשפכי.** אם רצה עושה מרזב ויקלח כל מי הגג במקום אחד דהא עדיפא ליה לבעל החצר: **א"ד אמר רב נחמן כו' אבל לצריפא דאורבני לא.** גג של צריף שרדי"ל בלע"ז שמכסין אותו בענפי ערבה והיינו אורבני ומתוך שהטיפין סמוכין מאד אין בעל החצר יכול להשתמש תחתיהם:

בירה

ואמר לו פרעתיך בזמני אמאי לא כו'. הוה מצי לשנויי הא דקתני בחזקת שלא נתן היינו בתוך זמנו או בזמנו ואמר פרעתיך בתוך הזמן דליכא מיגו כדפרי' לעיל אבל לאחר זמנו הוי בחזקת שנתן דבמקום חזקה אמרינן מה לי לשקר אך ניחא ליה לשנויי התם מימר אמר מי יימר דמחייבי לי רבנן דלא תיקשי נמי לאביי ולרבא: **כל האומר לא לויתי כאומר כו'.** הקשה ה"ר יצחק מה צריך כאן לטעם כל האומר כו' הא ודאי כיון שכבר הודה תו לא מהימן לומר שלא לוה דבשלמא בשבועות (דף מא: ושם ד"ה כל) צריך להאי טעמא שאומר לו מנה לי בידך והלה אומר להד"מ ואתו עדים ואמרי ראינו שלוה ופרע השתא הא דקאמרי סהדי שלוה מהימני והא דקאמרי (ח) פרע לא מהימני דהא איהו קמכחיש להו דאמר לא לויתי והאומר לא לויתי כאומר לא פרעתי דמי אבל הכא לא צריך כלל ואומר ר"י דאיצטריך לאשמועינן דלא מצי למימר האומר לא לויתי לא שלא לוה כלל אלא כאילו לא לויתי לפי שפרעתי קמ"ל דכאילו אומר לא פרעתי בהדיא: **סמך לפלגא סמך לכולה.** האי לפלגא איירי בין לאורך בין לגובה: (ה) **ומודה רב הונא בקרנא ולופתא.** מפרש ר"ת קרנא להיכר שלא יאריך החומה יותר שבסוף אותו כותל שסמך (ט) כייפיה לקרנא כלפי כותלו של חבירו ולופתא הוי היכר שלא יגביה הכותל יותר כגון שעשה היכר בראש החומה לפי שרגילין לעשות החומה צרה למעלה שיפלו הגשמים מחוץ לחומה ולא ישהו שם ומודה רב נחמן באפריזא היא היכר שיאריך עדיין הכותל שבסוף אורך החומה אינו שוה אלא אבן אחת בולטת ואחת שוקעת דודאי עדיין יאריכנו ואקבעתא דכשורי היינו שעשה מקום הנחת ראשי קורות דמוכח שסופו להגביה עד שיעור גובה [א] עלייה:

הא

מסורת הש"ס

א) שבועות לח:, ב) שם מא:, ג) [בערוך ערך לפתא האריך בפי' סוגיא זו], ד) [עי' ב"ק סז.], ה) לפי' מהרש"א הד"א,

גליון הש"ס

גמרא דעבד ליה הימלטי. מלשון הכתוב וטמנתם במלט (ירמיה מ"ג ט'): **רש"י** ד"ה אחזיק להורדי כו' כגון שטוען הוא מכר לי. עי' לקמן דף כג ע"א תוס' ד"ה והא:

הגהות הב"ח

(א) גמ' דאמר ליה פרעתיך בתוך: (ב) שם ומודה רב נחמן באפריזא ובאקבעתא דכשורי אמר רב נחמן בי כוי לא הויא חזקה ואע"ג דמתנח ביה הימלטי דאמר ליה אמינא לכי מפייסת: (ג) שם ואמר רב נחמן אחזיק להורדי לא אחזיק לכשורי לכשורי אחזיק להורדי רב יוסף אמר אחזיק להורדי אחזיק לכשורי איכא דאמרי אמר ר"נ אפי' אחזיק לכשורי לא אחזיק להורדי איכא דאמרי אמר רב נחמן אחזיק להורדי כצ"ל ונ"ב ה"א באלפסי וע"ש פי' בנמוקי יוסף: (ד) רש"י ד"ה סמך לכולה וכו' את התקרה עדיין נותן מיד: (ה) ד"ה ומודה רב הונא וכו' לימשך יותר הס"ד: (ו) ד"ה אפריזא וכו' ומי שאין לו אותו עץ עב: (ז) ד"ה דא"ל שמעון לכי מפייסת וכו' תקרה ומעזיבה ותפייסני כו' ולא אצטרך: (ח) תוס' ד"ה כל וכו' שפרע לא מהימני וכו' דלא מצי למימר הא דאמרי לא לויתי לא שלא לויתי כלל: (ט) ד"ה ומודה וכו' שסמך עושה כיפיה לקרנא וכו' בראש החומה כמו שרגילים:

מוסף תוספות

א. ולא נחלקו אלא כשהניח סוף בניינו שוה. שיטמ"ק בשם ראב"ד.

רבינו גרשום

והלה אומר לפני עדים הן. אין לך בידי מעולם חייב הואיל והודה לו מעיקרא: פרעתיך בזמנו. באותו [היום] שתבעו. אלמא דבמקום חזקה לא אמרי' מה לי לשקר. לא לעולם בעלמא אמרי' מה לי לשקר והכא כי אמר ליה אידך אין לך בידי משום מאי חייב לאו זמן ותוך זמן איכא הכא. אלא מש"ה חייב אתמול אמר לו הן בפני עדים ועכשיו אמר ליה אין לך בידי כמאן דכפר ליה בתר הודאתו דמי א) הכא אמר לויתי ויש עדים שלא יכול לומר לא פרעתי דמי וחייב לפרוע ולעולם מיהא ליכא למישמע מינה: **פיסקא** סמך לו כותל אחר. כדפרישית לעיל: סמך לפלגא סמך לכולה. שאם סמך זה כותל כנגד אותו כותל שהגביהו חבירו משלו ולא האריכו כשיעור אותו כותל כולו אלא כנגד חציו (משום דאמר סמך לכולה) אעפ"כ אמר רב הונא מגלגלין עליו את הכל ויתן חלקו המגיע בכל הכותל אע"פ שלא סמך אלא כנגד חציו משום דאמרי' היום או למחר ימלך בעצמו ויאריכנו כנגד כולו: מה דסמך סמך. שכנגד אותו שיעור שסמך יתן חלקו ותו לא דלא מחייבי ליה עכשיו משום היום ומחר: בקרנא ולופתא. קרנא שאם התחיל אותו כותל שסמך מרחוק שלא כנגד אותו כותל שהגביה חבירו אלא סופו של אותו כותל שסמך אותו כנגד זוית של אותו כותל שהגביה חבירו בהא מודה רב הונא שאין מגלגלין עליו ליתן אלא כנגד חלקו באותו קרן שאם היה דעתו לסומכו היום ומחר כולו כנגד אותו כותל לא היה בונה משך בנינו לצד אחר לופתא אנפנדי"ף בלע"ז כלומר שלא סמך האי כותל כנגד גובה של כותל חבירו אלא הגביהו כנגד מחצית כותלו של חבירו ולא משום בית אלא לקרות

רבינו גרשום (המשך)

עליו מעט בהא מודה רב הונא שלא יתן אלא כנגד אותו גובה של אותו לופתא לפי שאין בדעתו להגביהו יותר: ומודה רב נחמן באפריזא. היינו מורפט"א בל"ע אע"ג דאמר רב נחמן למאי דסמך סמך דלא יתן אלא כנגד שיעורא דסמך מודה שאם סמך כותלו כנגד חציו גבוה כמו אותו כותל שהגביה חבירו וחציו האחר עשה נמוך והניח על הנמוך אפריזא ודאי גלי דעתיה דהיום ומחר יניח על אותו אפריזא קורות ויגביהו בשוה לאחר זמן ובהאי מודה רב נחמן דמגלגלין עליו את הכל ואית דאמרי אפריזא (נתר) [נסר] ארוך שמשקעין באורך הכותל ובונין עליו כדי שתקשר הכותל יפה וכן בקבעתא דכשורי שאם עשה באותו מחיצה הנמוך מקום חורין כדי לקבוע בהן לאחר זמן קורות אע"ג דהשתא לא קבע בהן מגלגלין עליו את הכל דגילה דעתו דלאחר זמן יעשה שם עלייה ויגביהו: בי כוי לא הוי חזקה. כגון סמך כותלו לחצר חבירו והוי בכותלו של זה חלונות חורין לצד חצר חבירו אין יכול חברו להחזיק בזה הכותל ולומר שיש לו חלק בזה הכותל מחמת אלו החורין הפתוחין לרשותו ואע"ג דעביד ביה בהנהו כוי המלטה כעין שעושין בחלונות שקובעין שם הקורות מקיפין החור בלבנים כדי שלא ירקבו ראשי הקורות מלחלוח החומר ואע"פ שטוען בעל חצר אני עשיתי כל זה אין חזקה לחבירו לטעון שיש לו חלק בכותל מחמת אותן המלטות משום דמצי אמר בעל הכותל האי דעבדי הכי מצד שלך להכי עבדי דכי מפייסת לי ותקנה ממני שיהא לך רשות להשתמש בכותלי ולקבוע בו קורות שיהיו מזומנין החורין ולא תצטרך לחתור בכותל דלא מיתרע אשיתאי: אחזיק להורדי. שאם היה לאחד חזקה בכותל חבירו לקבוע בו זיזין לא יקבע בו קורות דיכול לעכב עליו ולומר אם הוחזקת לזיזין שהם דקין שאין מרעין את הכותל כל כך כקורות ודאי לא תחזיק בו לקבוע קורותיך שהם עבין: איכא דאמרי אחזיק להורדי אחזיק לכשורי. הואיל והחזיק בו בכותל קובע מה שירצה: אחזיק לשפכי. שאם יש לא' חזקה שמרזיבו מקלח לחצר חבירו אם ירצה לסלק את מרזיבו ולהניח כל ב) תקרתו בניטוף יכול חבירו לעכב עליו ויכול לטעון טוב לי לקבל מימיך במקום א' יותר מכמה מקומות: איכא דאמרי. אחזיק נמי לנטיפי דיכול זה בעל הגג לטעון מאחר שהוחזקת לקבל מימיי מה לי בשפכי מה לי בנטיפי: אבל לצריפא דאורבני. כלומר הני מילי דאמרין אחזיק לשפכי אחזיק לנטפי אם הגג מכוסה מן דפין שבולע המים אבל אם מכוסה בצריפא דאורבני באגודות של גמי או של קנים שמקלחת המים הרבה שאין שוהה בהן המים יכול לעכב עליו: ג) איכא דאמרי היינו צריפא דאורבני כלו' הני מילי דאין יכול לעכב על נטפי אם הגג עשוי כמות כל גגין שאין

עין משפט נר מצוה

כט א מיי' פ"ו מהל' טוען הל' ו' ופ"ז הלכה ה סמג עשין לה טוש"ע ח"מ סי' עט סעיף י:

ל ב מיי' שם פ"ו הל' ג סמג שם טוש"ע ח"מ שם סעיף א ובהג"ה:

לא ג ד מיי' פ"ג מהל' שכנים הל' א סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קנז סעיף י:

לב ה מיי' פ"ח מהל' שכנים הל' ט סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קנג סעיף יט:

לג ו מיי' שם הל' ז טוש"ע שם סעיף טז:

לד ז ח מיי' שם הל' ו טוש"ע שם סעיף י:

לעזי רש"י

שרדי"ל [בורדי"ל]. בית קטן.

א) [אולי צ"ל בתר הודאתו דמי וכהיכי דאומר לא לויתי ויש עדים שלוה דאינו יכול לומר לו דפרעתי דמי וחייב לפרוע וכו']: ב) [אולי צ"ל לסלק את מרזיבו ולהניח שיזוב המים מכל תקרתו בניטוף וכו']: ג) [ר"ל דאיכא דמפרשי פירוש אחר בצריפא דאורבני: